

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Moris hujus originem arcessendam esse à jure feudorum probatur auctoritate Philippi Pulcri Regis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

electus consecratus sit vel benedictus. Et tunc Regalia sine contradictione reddantur. Iam enim antea pater ejus Ludovicus septimus dixerat anno millesimo centesimo sexagesimo primo, post obitum nempe Theobaldi Episcopi Parisiensis: Episcopatus & Regale in manum nostram venit. Vnde factum ut Mauricius Episcopus Cenomanensis fateatur anno MCCXXXIII. quod quando electus Cenomanensis erit confirmatus à Metropolitano, Rex reddet ei Regalia sua. Electus tamen tenebitur præstare Regi juramentum fidelitatis intra spatium quadraginta dierum. Quod si id non fecerit, Dominus Rex poterit saisire Regalia sua, & ea tamdiu tenere quousque Domino Regi fidelitatem fecerit. Hinc pariter factum ut anno MCCXLVIII. matri suæ id indulgeat ut possit fidelitates Episcoporum & Abbatum recipere, & eis Regalia restituere. Verba hæc accommodata sunt ad statuta Conciliorum; tamen si ea tempestate retentio fructuum porrigeretur ad universa bona episcopalia, ut diximus.

IV. Sufficiens, ut opinor, probavimus solitos Reges occupare Regalia sede vacante. Nunc ergo inspicendum est an iidem fruerebuntur redditibus, & an Præbendis ullo unquam tempore contulerint. Ac prima quidem fronte occurrit vetustum esse usum illum fruendi redditibus Ecclesiæ vacantis, argumento ducto à privilegio quod Papa Formosus Ecclesiæ Remensi concessit anno DCCCXCI. precibus Fulconis ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopi annuens. Prohibet enim ne Reges, Episcopi, aut quilibet Christianorum, sede Remensi vacante, in suam utilitatem convertant episcopatum Remensem aut ejus redditus; sed omnia futuro antistiti reserventur, eligendo intra tempus statutum in canonibus, id est, intra trium mensium spatium, ne diutiùs quam par est metropolis sit destituta pastore. Testem hujus constitutionis laudo Flodoardum; cujus hæc sunt verba in libro quarto historiæ Remensis capite secundo: *Sanciens insuper auctoritate beati Petri ut nemo Regum, nullus antistitum, nemo quilibet Christianus, decedente Remorum Episcopo, ipsum episcopatum vel res ipsius Ecclesiæ suis compendiis applicet, neque sub suo dominio teneat, præter ipsius civitatis Episcopum, & eandem metropolim non ultra constitutionem canonicam sine regulis conveniente pastore manere cogat, neque aliter Episcopum ibidem nisi ut sacri canones jubent constitui faciat.*

Verùm abusus ille quem hoc loco damnat Formosus confundi non debet cum jure Regaliæ de quo nunc agimus. Nam Regalia definit post præstitum fidelitatis juramentum. Rescriptum verò Papæ Formosi tradu-

cit pravam quandam consuetudinem quæ in Galliis invaluerat, ubi laicis non solum monasteria concedebantur *propter imminentem reip. necessitatem*, (ut habetur in canone quinto synodi apud Theodonis-villam habitæ anno DCCCXLIV. & in canone duodecimo Concilij Vernensis) sed etiam interdum redditus episcopatum vacantium. Quò alludit canon XXI. Concilij Meldensis anno DCCCXLV. congregati, dum loquitur de *precaris factis ab his qui loca Episcoporum occupaverunt*. Hinc autem fiebat ut Episcoporum electiones retardarentur. Cui incommodo occurrit privilegium Papæ Formosi. Porro consuetudo hæc interrupta erat ante controversiam investiturarum.

V. Nam si Principes tum soliti essent frui redditibus episcopatum vacantium & Præbendas conferre, id haudquaquam silentio transmisissent Gregorius septimus, Urbanus secundus, Paschalis secundus, & Callistus secundus Summi Pontifices, qui severè admodum damnaverunt unicam illam solemnitatem investituræ per baculum & anulum & solemnitatem juramenti *per manum*, quique investituram coercuerunt ad sola feuda. Itaque in ea sum sententia ut existimem usum fructuum reddituum ecclesiasticorum introductum esse post constitutionem Callisti editam anno MCXXII. quæ Regibus tribuit potestatem exigendi à Prælatiis universa officia & obsequia quæ ratione feudorum exhibere tenentur: *Quæ ex Regalibus debet faciat*. Vnde factum est ut quemadmodum plurimarum hujus regni provinciarum consuetudo domino feudi addicit usum fructuum quoties feudum vacat per mortem vassalli, id quod vulgò *Relevium* vocant, sic Reges eo feudorum jure, quoad Regalia sive patrimonia episcopatum, usi sint interim dum eorum custodiam ad se receperant, donec sedi vacanti præfectus esset Episcopus, & donec is investituram à Rege accepisset, juramentumque fidelitatis præstitisset. Quod jus in primis introductum est in provincias in quibus mutatio domini necessitatem imponit solvendi commodum aliquod & utile domino superiori, quod relevium vocant, ut dixi, cum è contrà in illis quæ huic juri relevij obnoxij non sunt, nihil à Regibus tentatum fuerit quoad usum fructuum Regalium.

VI. Ius autem illud, tamen recentior introductum quoad feuda ad Ecclesiam pertinentia, legitimum nihilominus & æquum erat, quòd ea feuda iidem legibus subiecta esse debeant quibus cetera tenentur. Arbitror autem Reges, resarciendis damnis suis intentos quæ toleraverant dimittendo

* Relevium.

To 1. Libert. Eccl. Gallie. cap. 16.

Tit. 7.

Tit. 11.

jura investendi Episcopos ante consecrationem, dum Pontificibus Romanis obtemperant ita cupientibus, jure suo usos esse quoad feuda, ut Papa Callistus approbaverat. Ea mihi semper mens fuerat, hujus moris originem arcessendam esse à jure feudorum. Sed in hanc sententiam facilius transgressus sum post inspecta mandata à Rege Philippo Pulcro data Archiepiscopo Senonensi & Episcopo Antissiodorensi, quibus jubet ut in controversia quadam exorta in Ecclesia Carnotensi Summo Pontifici repræsentent quænam in ea causa sint jura regia. Extant mandata illa in quodam Regesto Camerae Computorum Paris. fol. 313. ubi hæc leguntur: *Sicut feodus vassallo vacans, interim cum suis redditibus à domino licite occupatur, & propter defectum hominis, ut vulgari nostræ patriæ verbo utamur, de jure & generali consuetudine regni nostri per dominum, quousque superveniat persona que illi serviat, licite detinetur, sic nos & nostri antecessores, vacante Ecclesia Carnotensi, & temporalem jurisdictionem & bona temporalia accipimus, & nostros facimus omnes fructus qui proveniunt ex eisdem. Non solum autem nostram potestatem in bonis episcopalibus exercemus; imò bona temporalia Præbendarum & Dignitatum, sive sit jurisdictio temporalis, sive alia bona temporalia que possint ad aliquem pertinere, cum vacante Præbenda vel Dignitate concedimus, & de eis, predicto tamen modo, disponimus nostro jure.*

VII. Verum quoniam facilis est excursum ab æquo ad iniquum, quoties privata utilitas urget, hinc factum est ut prætextu custodiae Regalium auctoritas regia ad se traxerit usum fructum decimarum & in universum omnium reddituum temporalium. Cum itaque redditibus quorundam bonorum, veluti Regalium, optimo jure Reges fruerentur, paulatim factum est ut in Ecclesiis quasdam introducta sit consuetudo fruendi universis redditibus. In quo tamen non omnino peccasse videntur Reges nostri; cum id eo prætextu fieri potuerit, quod cum patrimonium episcopatus velut bona mobilia possiderentur ab Episcopo, evedta per consequentiam erant ad dignitatem feudorum. Nam quoad redditus qui vulgò *spirituales* dicuntur, magna Ecclesiarum pars, cum decimis & oblationibus, laicis in feudum datae fuerant à Pippino, Carolo magno, & Ludovico Pio, cum consensu Ecclesie Gallicanæ, ut alibi ostendo; quæ deinde ecclesiasticis viris concessæ sunt, ex permisso Regum. Itaque Principes non omnino destituti erant ratione, ut contenderent servitia & debita feudorum, in hujuscemodi redditibus imposita, extincta non esse vi

consensus regij adhibiti liberalitati laicorum erga Ecclesias, qui ea ad ipsas omnino transtulerant. Adde quod licet jus percipiendi decimas spirituale sit, decimæ tamen sunt temporales; ut aiunt Canonici Juris interpretes. Quoniam verò collatio Beneficiorum censetur pertinere ad fructus, secundum quod in libris Decretalium continetur, eo jure prorsus opportunè usi sunt Reges, ut usum inveherent conferendi Præbendas, quarum provisio ad Episcopum pertinebat. Profectum enim hinc esse jus illud regium, ut collatio Beneficiorum interim dum Regalia aperta est vacantium ad Regem pertineat, probatur ex rescripto Alexandri III. edito in antiqua collectione Decretalium quam publici juris fecit Antonius Augustinus: ex quo rescripto discimus Regem Angliæ Henricum secundum frui solitum redditibus episcopatus vacantis, & in consequentiam hujus possessionis, Præbendarum quoque collationem ad se traxisse. *Episcopo de medio sublato, inquit Alexander, & redditibus episcopatus ad fiscum devolutis, cum quadam Præbenda in jam dicta Ecclesia vacaret, carissimus in Christo filius noster H. illustris Rex Anglorum eam Thoma Clerico suo contulit, cui etiam aliam postmodum in eadem Ecclesia vacantem, cum archidiaconatu, ad quem dicitur pertinere, concessit. Quas insimul non debet habere, cum nulli sit licitum in una & eadem Ecclesia duas Præbendas obtinere.*

VIII. Reges nostros redditibus episcopatus vacantis frui solitos jam inde à temporibus Ludovici junioris absoluta est auctoritas. Nam cum Parisiensis Episcopus è vita excessisset anno millesimo centesimo sexagesimo primo, ait idem Ludovicus episcopatum illum & Regalia in manum suam devenisse, id est, non solum Regalia sive feuda, sed etiam universum episcopatum. Eam tamen in ea possessione cautionem adhibet, ut declaret nolle se ad suam utilitatem convertere oblationes & redditus altaris Capiceriæ, quos cuidam puellarum monasterio addicit: *Episcopatus, inquit, & Regale in manum nostram venit, & similiter Capiceriæ redditus. Sed cum oblationes & redditus altaris nollemus accipere &c.*

IX. Episcopus quoque Matifconensis professus est anno mccc. omnia Regalia regni Franciæ ad Regem pertinere dum sedes vacat, & Regem de redditibus eorum statuere posse non secus ac Episcopum ipsum. Quod si Episcopus discesserit intestatus, non solum ad Regem pertinere redditus episcopatus, sed etiam omnia mobilia Episcopi defuncti. *Omnia regalia, inquit, & omnes proventus Regalium existentes in regno Fran-*

To. 1. Lib. 2. c. 11

Th. 41

cia